

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ХІМІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ
Кафедра аналітичної хімії**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІХЕ ДВНЗ «УжНУ»

_____ Василь ЛЕНДЄЛ

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА АКАДЕМІЧНА
ДОБРОЧЕСНІСТЬ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація)	
Освітня програма	Екологія та охорона навколишнього середовища
Статус дисципліни	обов’язкова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень та академічна доброчесність» для здобувачів вищої освіти галузі знань **10 Природничі науки** спеціальності **101 Екологія** освітньо-професійної програми **Екологія та охорона навколишнього середовища**.

Розробник: Фершал Максим Вікторович, доцент, кандидат хімічних наук.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *аналітичної хімії* протокол № від « » 2025р.
Завідувач кафедри _____ Ярослав СТУДЕНЯК

Схвалено науково-методичною комісією навчально-наукового інституту хімії та екології протокол № від « » 2025 р.
Голова науково-методичної комісії _____ Михайло СЛИВКА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма Навчання
Кількість кредитів ЄКТС –3	Рік підготовки: 2	
Загальна кількість годин – 90	90	0
Кількість модулів –1	Семестр: 3	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 44 самостійної роботи студента – 46	0	
	Лекції:	
	24	0
	Практичні (семінарські):	
	20	0
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	0	0
Форма підсумкового контролю: усний	Самостійна робота:	
	46	0

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу «Основи наукових досліджень та академічна доброчесність» є підготовка здобувачів освіти до проведення ними експериментальних наукових досліджень у галузі екології, пошуку та обробки наукової інформації, представленні наукових результатів на семінарах, конференціях та підготовці наукових публікацій чи кваліфікаційних робіт згідно принципів та вимог академічної доброчесності.

Відповідно до освітньої програми «Екологія та охорона навколишнього середовища» за спеціальністю 101 Екологія, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Компетентність	Спеціальність 101 Екологія
ЗК 3	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК 7	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК 12	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК 14	Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.
ФК 17	Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.
ФК 19	Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.
ФК 26	Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.
ФК 27	Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень та академічна доброчесність» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) відповідних освітніх програм (ОП):

Спеціальність 101 Екологія	
ОК 4	Іноземна мова
ОК 5	Вища математика
ОК 7	Обчислювальна техніка та основи програмування в екології
ОК 11	Вступ до фаху
ОК 6	Фізика

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Екологія та охорона навколишнього середовища» за спеціальністю 101 Екологія, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.	2
Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.	7
Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.	13
Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.	15
Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.	18
Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.	21
Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	24

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень та академічна доброчесність»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Розуміння ролі академічної доброчесності у формуванні відповідального ставлення до екології та природокористування через екологічні закони та політику сталого розвитку	2
Проводити літературний пошук за ключовими словами з використанням наукових пошукових інструментів. Узагальнювати знайдену інформацію та аналізувати її інформаційне наповнення з метою використання отриманих даних для розв'язання екологічних проблем	7
Вміти представляти результати у вигляді наукового звіту, наукової статті, презентації на конференції, кваліфікаційної студентської наукової роботи чи науково-популярних публікацій та виступів у ЗМІ з метою комунікації з суспільством.	13
Формулювати обґрунтовані висновки, та методологічні (практичні) рекомендації за результатами проведеного дослідження.	15
Знати теорію методології наукових досліджень. Розуміти поняття предмету та об'єкту дослідження, обґрунтовувати тему та її актуальність, формулювати мету та завдання наукової роботи. Правильно та економічно-доцільно планувати та проводити експериментальні дослідження для отримання достатньої кількості достовірної та корисної інформації з урахуванням особливостей роботи у науковому колективі.	18
Виконувати експеримент у відповідності із необхідною точністю та ступеню достовірності (надійності). Вибирати методику вимірювань та кількість паралельних досліджень. Перевіряти відповідність наукових гіпотез результатам експерименту. Вміти оцінювати випадкові та систематичні похибки, визначати наявність кореляцій та функціональних зв'язків між складом системи та її властивостями.	21
Розуміти принципи дотримання академічної доброчесності а також її роль у науковій діяльності та інтелектуальній власності. Вміти визначати ознаки порушення академічної доброчесності. Застосовувати етико-правові норми академічної доброчесності навчанні та майбутній професійній діяльності. Володіти поняттями плагіату, академічної культури, інтелектуальної свободи, авторського права, академічної нечесності, корупції.	24

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є якість підготовки доповідей на семінарські заняття згідно тем для обговорення з курсу та написання модульної контрольної роботи, залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: лабораторні роботи (якість виконання, відповіді на контрольні питання).

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота у тестовій формі електронної системи Moodle.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти модуль 1

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	30	100
15	20	15	20		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти модуль 2

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	30	100
20	15	20	15		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Участь у семінарах	5	20	5	20
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	2	20	2	20
Презентація	2	30	2	30
Модульна контрольна робота	1	30	1	30
Разом	10	100	10	100

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння здобувачем освіти програмового матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни.

Кількість балів, яку набрав студент з курсу «Основи наукових досліджень та академічна доброчесність», визначається сумою балів з відповідних модулів дисципліни. Загальна кількість балів складає 100%. Переведення кількості набраних балів в оцінку здійснюється згідно схеми:

Відсоток від загальної суми балів	Недиференційована шкала	Шкала ECTS
90-100	зараховано	A
82-89	зараховано	B
74-81		C
64-73	зараховано	D
60-63		E
35-59	не зараховано	FX
0-34		F

Залік виставляється автоматично, якщо у здобувача освіти за результатами підсумкового балу було набрано мінімум 60 % від можливих балів і здобувач освіти погоджується із оцінкою. Відповідно, ті здобувачі, хто не набрав мінімуму балів але отримав більше 34 % зобов'язані здавати залік. Здобувачі освіти які не виконали навчальну програму та отримали менше 34 % до заліку не допускаються.

Оцінювання заліку відбувається у електронній системі Moodle, шляхом виконання здобувачем освіти тестових завдань різної складності. Тест містить 50 питань, вибраних системою автоматично, за випадковим принципом із наявних у базі завдань котрі охоплюють весь курс включаючи теми семінарських занять, комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні та модульні контрольні роботи. Залік виставляється за результатом пройденого тесту згідно наведеної вище схеми.

Здобувач має можливість визнання (зарахування) окремих результатів навчання в розрізі тематики курсу, які він набув у неформальній освіті, згідно Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті в ДВНЗ «УжНУ». Відповідна кількість годин може бути зарахована здобувачу в результаті успішного проходження ним відкритого онлайн-курсу з теми дисципліни. Для цього здобувачу необхідно представити підтверджуючий документ (сертифікат) про успішне проходження онлайн курсу.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль № 1 Основи наукових досліджень

Тема №1. Особливості наукового пізнання. Наукова діяльність як філософська категорія.

Визначення наукового пізнання: сутність, специфіка. Рівні наукового пізнання: емпіричний і теоретичний. Характеристики наукового пізнання: об'єктивність, системність, доказовість. Наукова діяльність як форма пізнання. Роль філософії у формуванні методології наукових досліджень.

Тема № 2 Науково-дослідна робота студентів у закладах освіти. Методологія наукових досліджень.

Мета і завдання науково-дослідної роботи студентів. Етапи наукового дослідження: Визначення проблеми. Формування гіпотези. Вибір методів дослідження. Аналіз і узагальнення результатів. Методологія наукових досліджень: Загальнонаукові методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція). Емпіричні та теоретичні методи. Інтердисциплінарний підхід. Організація наукової роботи студентів. Роль наукового керівника.

Тема № 3 Наукова робота та інформація.

Роль інформації у науковій роботі. Джерела наукової інформації: Первинні, вторинні, третинні. Наукові статті, монографії, патенти, бази даних. Пошук та оцінка наукової інформації: Критерії надійності та достовірності. Інформаційна безпека у наукових дослідженнях. Обробка та аналіз інформації: Інструменти для систематизації даних. Програмне забезпечення для роботи з великими обсягами інформації.

Тема № 4 Академічний стиль мовлення у наукових дослідженнях.

Академічний стиль: сутність, ознаки. Структура академічного тексту: Вступ, основна частина, висновки. Використання наукових термінів. Правила цитування та оформлення джерел. Уникнення мовних помилок у наукових текстах: Плеоназми, тавтологія, кальки. Правила академічного стилю. Використання мовних стандартів (APA, MLA, Chicago).

Модуль № 2. Академічна доброчесність

Тема № 5 Сутність поняття академічна доброчесність. Різновиди академічної нечесності. Академічна культура.

Академічна доброчесність: визначення, принципи. Етичні основи в освіті та науці. Різновиди академічної нечесності: Плагіат. Фальсифікація даних. Фабрикація результатів досліджень. Самоплагіат. Обман під час складання іспитів чи виконання робіт. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.

Тема №6 Академічна спільнота та прояви академічної не доброчесності. Плагіат. Академічна спільнота: структура, роль, взаємодія. Форми плагіату: Текстовий плагіат. Ідеї як об'єкт плагіату. Некоректне цитування. Автоматичний переклад без посилання на джерело. Інструменти виявлення плагіату. Етичні стандарти академічної спільноти.

Тема №7 Способи запобігання академічній недоброчесності.

Освітні кампанії та просвітницька робота. Створення політики доброчесності у навчальних закладах. Навчання правильному цитуванню та використанню джерел. Використання програмного забезпечення для перевірки на плагіат. Формування етичної культури серед студентів та викладачів.

Тема № 8 Хабарництво як особлива форма академічної нечесності. Боротьба з корупцією у академічній спільноті.

Визначення та приклади хабарництва в академічному середовищі. Наслідки корупції для освіти та науки. Форми боротьби з корупцією: Впровадження прозорих процедур оцінювання. Анонімні опитування та скарги. Санкції за хабарництво. Вплив культури доброчесності на рівень корупції.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема №1. Особливості наукового пізнання. Наукова діяльність як філософська категорія.	4	2	2			
Тема № 2 Науково-дослідна робота студентів у закладах освіти. Методологія наукових досліджень.	20	4	4			12
Тема № 3 Наукова робота та інформація.	16	2	2			12
Тема № 4 Академічний стиль мовлення у наукових дослідженнях.	4	2	2			
Модульна контрольна робота	2	2				

Разом за модуль	46	12	10			24
Модуль 2						
Тема № 5 Сутність поняття академічна доброчесність. Різновиди академічної нечесності. Академічна культура.	4	2	2			
Тема №6 Академічна спільнота та прояви академічної недоброчесності. Плагіат.	16	2	2			12
Тема №7 Способи запобігання академічній недоброчесності.	6	2	2			
Тема № 8 Хабарництво як особлива форма академічної нечесності. Боротьба з корупцією у академічній спільноті.	16	4	4			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	44	12	10			22
Разом за семестр	90	24	20			46

6.3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Етапи екологічного наукового дослідження: від формулювання проблеми до аналізу результатів.	2
2	Методологічні підходи в сучасних наукових дослідженнях. Роль гіпотези у науковому дослідженні.	4
3	Методи збору та аналізу даних у науково-дослідній роботі. Огляд літератури як важливий етап наукового дослідження.	2
4	Етичні аспекти науково-дослідної роботи студентів. Використання сучасних технологій та штучного інтелекту у наукових дослідженнях.	2
5	Зв'язок якості вищої освіти з академічною доброчесністю. Кодекс честі закладів освіти.	2
6	Порушення академічної доброчесності учасниками навчального процесу. Проблема корупції.	2

7	Інтелектуальна власність через призму академічної доброчесності	2
8	Хабарництво у освіті та науці	4
Разом		20

6.4. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Студентські наукові об'єднання у системі освіти та охороні довкілля.	12
2	Правила оформлення студентських кваліфікаційних робіт, тез доповідей, наукових статей . Вимоги до презентацій наукових результатів перед науковцями та у ЗМІ	12
3	Академічна доброчесність в умовах дистанційного навчання. Етикет на он-лайн заняттях.	12
4	Хабарництво у системі порушень академічної доброчесності	10
	Разом	46

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби

Обладнання: мультимедійний проектор, персональний комп'ютер.

Програмне забезпечення пакету Microsoft Office для обробки з цифрових даних, система електронного навчання Moodle.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Носачова, Ю.В. Основи наукових досліджень: підручник для студ. вищих навч. закладів, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 128 с.
2. Академічна доброчесність : навчальний посібник для студентів 1-го курсу всіх спеціальностей медичних та фармацевтичних факультетів. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2021. – 108 с.
3. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених (колективна монографія / за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А.Є. Артюхова, І.О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 170 с.
4. Новак О.М., Литвин А.Ф., Лаун С.Ю. Основи наукових досліджень та академічна доброчесність: навч.-метод. посіб. для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 015 Професійна освіта (охорона праці), Переяслав (Київ.обл.): Домбровська Я.М.,
5. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг : 2019. 130с.2021. 470 с.
6. Шкіцька, І.Ю. Основи академічної доброчесності: практикум: навч.-метод. посіб. Для студ. вищих навч. закладів / Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 64 с.
7. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник / Чундак С.Ю., Ортікова В.В., Чундак С.С.– Ужгород: в-во УжНУ «Говерла», 2018. – 76с.

Додаткова література

8. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / [за заг. ред.:Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова; Міжнар. благод. Фонд «Міжнар. фонд дослідж. освіт. Політики»].Київ: Таксон, 2016. 231 с.
9. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015/ Нац. стандарт України. Вид. офіц. Введ. з 01.07.2016. К.: Укр НДНЦ, 2016. 16 с. (Інформація та документація).
10. Основні вимоги до оформлення списку літератури за новими стандартами: методичні рекомендації / уклад.: М. Гребенюк, Г. Шевчук. Луцьк: ВІППО, 2019. 60 с.
11. Плагіат у студентських роботах : методи виявлення та запобігання: метод. посіб. / за ред. Н.В. Стукало. Дніпропетровськ : ДНУ імені Олеса Гончара, 2013. 44 с.

12. Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII «Про освіту». [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
13. Лист Міністерства освіти України 23.10.2018 № 1/9-650 Керівникам закладів вищої освіти «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти». [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>
14. Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII «Про авторське право і суміжні права». [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
15. Кобрусєва Є. А. Законодавчі засоби державної політики щодо боротьби з корупцією в вищій освіті / Є. А. Кобрусєва. // Держава та регіони. Серія: Право. – 2023. – №3. – С. 315–319.
16. Соколенко, О. Л. Боротьба з корупцією у закладах вищої освіти./ О.Л.Соколенко // Держава та регіони. Серія: Право. – 2023. – №3. – С. 217–221.
17. Бондаренко О. С. Особливості протидії корупції в закладах вищої освіти в умовах політики доброчесності/ О.С. Бондаренко // Право і безпека. 2023. № 2 (89). С. 167–177.
18. Проект Закону України «Про академічну доброчесність» // Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти : офіц. сайт. URL : https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2021/01/проект-закону-про-АкадДоброчесність_4.pdf